

НИКОЛИ НЕ САТРЕЦЦА З ПАМЯЦІ

Дзіва, якім зменлівым бывае лёс чалавека. Часам кідае ў такія непрадказальныя перапетыі, што і сам пра тое думаць не мог. Вось так і ў героя майго артыкула Аляксандра Сучка: ад Відзаўскага прафтэхвучылішча да Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, ад трактарыста да судзі. А ў сярэдзіне гэтага шляху – крывавае пекла Афганістана.

Мы сядзім у прасторнай, утульна абстаўленай кватэры. Жонка Аляксандра, абаяльная і прыгожая жанчына з мілагучным славянскім імем Міраслава, шчодро частуе дамашняй выпечкай.

– Пачнём з Афганістана, – прапаную субсяседніку.

– Вельмі не хочацца ўспамінаць перажытае там, але гэта ніколі не сатрэцца з памяці: гібель сяброў, цынкавыя труны, выццё мін, засады. Але ж і забываць пра тое мы не маем права.

Цяпер кажуць, што тая вайна была непатрэбнай, памылкай вышэйшага кіраўніцтва Саюза. А няўжо бываюць патрэбныя войны? Ды хто з нас, 19-гадовых, мог тады задумацца пра патрэбнасць. Атрымалі загад – наперад, будзь верны прысязе.

Пасля заканчэння васьмігодкі і Відзаўскага ПТВ тры месяцы працаваў трактарыстам. Затым прызвалі ў армію.

Роўна год я праслужыў у Гродна ў батарэі супрацьтанкавых гармат. 7 кастрычніка 1981 года з часці адабралі механікаў-вадзіцеляў, кулямётчыкаў, гранатамётчыкаў і павялі у медсанбат на камісію для вызначэння прыгоднасці да службы ў горных умовах з гарачым кліматам. Тады і зразумелі, што нас чакае наперадзе.

Пасля баявой падрыхтоўкі ў Пячах адправілі ў Тэрмез, і 12 снежня наша калона БТР-70 перасякла дзяржаўную мяжу. Абстрэлы пачаліся літаральна праз лічаныя кіламетры. Да месца дысплацыі ўвесь час рухаліся з баямі і прыбылі туды, як кажуць, абстралянымі.

Наша брыгада ўдзельнічала ў баях у Пянджшэрскай цясніне. Сумесна з воінамі афганскай арміі прасунуліся па ёй на 70 км і аказаліся адрэзанымі. Становішча было крытычным. Пэўна, каб не дапамога авіяцыі, жывым адтуль не выйшаў бы ні адзін чалавек. Пра гэту аперацыю нават быў артыкул у газеце «Правда» пад загалоўкам «В Доме пяти львов».

Не менш трагічныя баі вялі на перавале Саланг, дзе спрабавалі «выкурыць» з падземных тунэляў душманаў. Адночы баявыя разлікі нашых трох БТРаў атрымалі заданне забраць з поля бою раненых. На зваротным шляху трапілі ў засаду. Агонь па нас вёўся шквальны. Кулі настолькі густа білі па брані, што ўнутры баявой машыны здавалася, быццам з неба сыплецца град. У дадатак душманы адкрылі шлюзы арыкаў, і вада пачала затапляць нас.

Каб артылерыя не падавіла агнявыя кропкі праціўніка, не выжылі б.

Пакутавалі і ад нязвыклых кліматычных умоў. Двойчы хварэў на малярыю.

У дзень дэмабілізацыі, калі на агульным пастраенні зачытвалі загад пра звальненне, па распалажэнні часці душманы нанеслі ўдар ракетамі класа «зямля – зямля». Ледзь не накрылі. Пашанцавала і на гэты раз. Дамоў вярнуўся жывы.

Але Афганістан дагнаў мяне і на радзіме. Пасля дэмабілізацыі ўладкаваўся на работу ў электрасеткі – спачатку трактарыстам, затым перавялі ў вадзіцелі. Раптам пачалі выпадаць зубы, бесперапынна цякла кроў з дзяснаў. У абласной бальніцы кансіліўм дактароў ніяк не мог вызначыцца з дыягназам. У мяне ж артэрыяльны ціск 60 на 20. Лічы, нябожчык. Урэшце ўстанавілі дыягназ: малярія. Выцягнулі з таго свету.

Не ведаю, хвароба на краі смерці ці іншае стала штуршком, але ў галаве раптам засела думка: трэба вучыцца. Паколькі з дзяцінства любіў гісторыю і права, выбраў факультэт юрыспрудэнцыі і гісторыі БДУ. Год вучыўся на падрыхтоўчых курсах, затым стаў студэнтам. Спачатку працаваў судовым выканаўцам, затым суддзёй па адміністрацыйных справах, цяпер суддзя па агульных справах.

Скажу, што мая праца цяжкая, складаная і адказная. Многія людзі, асабліва моладзь, разбэшчаныя, не хочуць працаваць, а трэба вырашаць іх лёс. І тут права на памылку не маю. Суддзя павінен быць непрадузятым.

Нягледзячы на перажытае, работу, на якой Аляксандр пастаянна сутыкаецца з негатыўнымі праявамі жыцця, ён не губляе аптымізму.

Па-за сценамі свайго кабінета гэта жыццярадасны, камунікабельны чалавек, цікавы суразмоўца, цудоўны сем'янін.

Дык што ж такое лёс чалавека? Дадзены зверху Богам, ці кожны стварае яго сам? У дачыненні да героя майго артыкула, думаю, гэта напалавіну. Бог даў магчымасць выжыць у страшным пекле вайны, астатняе ён ствараў сам.

Віктар ДУНЕЦ
Фота з архіва А. Сучка